

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО
РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА
И ВОДИТЕ

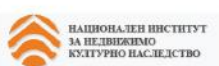
Национална комисия на
Република България за
ЮНЕСКО

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Областна администрация
Бургас

ОБЩИНА
НЕСЕБЪР

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ
ЗА НЕДВИЖИМО
КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
НАЦИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ

CENTRE
FOR UNDERWATER
ARCHAEOLOGY
SOZOPOL, BULGARIA

ПЪТНА КАРТА КЪМ СПОДЕЛЕНАТА ВИЗИЯ ЗА СТАРИНЕН ГРАД НЕСЕБЪР

2026
2045

Пътна карта към Споделената визия за Старинен град Несебър (2026-2045)

© Министерство на културата, Министерство на външните работи, Министерство на туризма, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на околната среда и водите, Министерство на транспорта и съобщенията, Национална комисия за ЮНЕСКО – България, БНК на ИКОМОС, Областна администрация Бургас, Община Несебър, Национален археологически институт с музей при БАН, Национален институт за недвижимо културно наследство, Център за подводна археология, Дирекция за национален строителен контрол, 2026

ISBN.....

Снимка на корицата: Фрагмент от фасадата на църквата „Св. Стефан“ в Старинен град Несебър (2023)

АБРЕВИАТУРИ	2
1. КОНТЕКСТ	4
1.1. Какво представлява Пътната карта към Споделената визия за Старинен град Несебър и неговата ИСС и защо е необходима?	4
1.2. Как е организирана Пътната карта?	4
2. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА	5
2.1. Цел на процеса за провеждане мониторинг и оценка	5
2.2. Методология за мониторинг и оценка	5
2.3. Система за мониторинг и оценка	6
2.3.1. Индикатори за изпълнение	6
2.3.2. Събиране на данни:	7
2.3.3. Анализ на данни	8
2.3.4. Докладване и разпространение на резултатите	8
2.3.5. Институционална рамка	8
2.3.6. Периодична оценка и актуализация	9
3. ПЪТНА КАРТА	10
Приоритетно направление 1:.....	10
Приоритетно направление 2:.....	19
Приоритетно направление 3:.....	24
Приоритетно направление 4:.....	28
Приоритетно направление 5:.....	36

АБРЕВИАТУРИ

БАН	Българска академия на науките
БД „Черноморски район“	Басейнова дирекция „Черноморски район“
БНК на ИКОМОС	Български национален комитет на Международния съвет за паметниците на културата и забележителните места
ГД „Инспекторат за опазване на КН“	Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“
ДП „Пристанищна инфраструктура“	Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“
ДИСС	Декларация за изключителната световна стойност
ЗКН	Закон за културното наследство
ИА "Морска администрация"	Изпълнителна агенция „Морска администрация“
ИА по околната среда	Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ
ИЕФЕМ – БАН	Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките
ИКОМОС	Международен съвет за паметниците на културата и забележителните места
ИСС	Изключителна световна стойност
Институт по океанология- БАН	Институт по океанология „Проф. Фритъф Нансен“ при Българската академия на науките
КН	Културно наследство
Конвенцията от 1972 г.	Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство (1972)
Конвенцията от 2001 г.	Конвенцията за опазване на подводното културно наследство (2001)
Конвенцията от 2003 г.	Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство (2003)
КСН	Комитет за световно наследство
КТИ	Културни и творчески индустрии
МВнР	Министерство на външните работи
МК	Министерство на културата

МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
МТ	Министерство на туризма
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МФ	Министерство на финансите
НАИМ при БАН	Национален археологически институт с музей при БАН
НИНКН	Национален институт за недвижимо културно наследство
НК за ЮНЕСКО	Национална комисия за ЮНЕСКО - България
НКЦ	Недвижима културна ценност
НПО	Неправителствена организация
НФ „Култура“	Национален фонд „Култура“
ПОУ	План за опазване и управление
ОВКН	Оценка на въздействие върху културното наследство
ОУПО	Общ устройствен план на община
ОФ „Култура“	Общински фонд „Култура“
ПИРО	План за интегрирано развитие на общината
ПУП	Подробен устройствен план
РДНСК	Регионална дирекция за национален строителен контрол
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РУП	Работен устройствен план
СПН	Специфични правила и нормативи
СТАБ	Научно-технически консултативен орган
СУ „Л. Каравелов“	Средно училище „Любен Каравелов“, гр. Несебър
ЦПА	Център за подводна археология към Министерство на културата
ЮНЕСКО	Организация на обединените нации за образование, наука и култура

1. КОНТЕКСТ

1.1. Какво представлява Пътната карта към Споделената визия за Старинен град Несебър и неговата ИСС и защо е необходима?

Пътната карта за Старинен град Несебър представлява подробен план за опазване и развитие на историческия град, като същевременно отговаря на международните стандарти и целите за устойчиво развитие. Тя е разработена в рамките на **Споделената визия за Старинния град Несебър и опазването на неговата Изключителна световна стойност (2026-2045)** и е инструмент, който подпомага изпълнението на стратегическата рамка, приета във Визията и постигането на приоритетните направления, стратегически и специфични цели.

В Пътната карта са разпределени отговорностите за изпълнението на дефинираните мерки и дейностите, конкретизирани са сроковете за изпълнение и източниците на финансиране, както и е потърсено съответствието с постигането на Целите за устойчиво развитие към Плана 2030 на ООН. Тя е оперативен инструмент, който показва връзката между постигането на възприетите цели (респ. изпълнение дейности и мерки) и подобряването на състоянието на атрибутите, формиращи ИСС на Старинен Несебър..

1.2. Как е организирана Пътната карта?

Пътната карта представлява план за действие за реализиране на стратегическата рамка, заложена в Споделена визия към 2045 г., в която намират отражение анализирани дефицити, решенията на Комитета за световно наследство, препоръките на Консултативната мисия на ЮНЕСКО, ИКОМОС и Научно-технически консултативен орган (СТАБ) от 2017 г. и на реактивните мисии от 2018 и 2023 г., както и констатациите, анализите и препоръчителните действия от Мониторингите, проведени от Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) от 2018 и 2020 г. Също така са взети предвид Конвенциите на ЮНЕСКО от 1972, 2001, 2003 и 2005 г., както и Препоръката за Историческия градски пейзаж (ИГП), „Нов градски проект“ на Организация на градовете от световното наследство и националната правно-нормативна и стратегическа рамка.

Пътната карта следва логиката на Споделена визия, в която са дефинирани приоритети, цели, мерки и дейности, в тяхната взаимовръзка с:

- Отговорни институции и организации на национално, регионално и местно ниво за изпълнението на мерките и дейностите. Отговорни институции и организации са подредени в низходящ ред, съобразно степента на ангажимент към изпълнението за конкретна мярка/дейност.
- Времеви рамки за отчитане на напредъка. В Пътната карта са определени времеви рамки за изпълнение на мерките и дейностите, разглеждайки ги като спешни, краткосрочни, средносрочни или дългосрочни мерки и дейности.
  - ✓ Спешните мерки и дейности следва да се изпълнят до 1 година
  - ✓ Краткосрочните мерки и дейности следва да се изпълнят до 5 години
  - ✓ Средносрочните мерки и дейности следва да се изпълнят до 10 години

- ✓ Дългосрочните мерки и дейности следва да се изпълнят до 20 години
За мерки, които следва да се прилагат постоянно са попълнени последно споменатите 3 секции.
- Финансиране и ресурси – В Пътната карта са указани възможни източници за осигуряване на необходимите финансови средства.
- Индикатори за изпълнение. Подробно описани по-долу

2. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

2.1. Цел на процеса за провеждане мониторинг и оценка

Мониторингът и оценката за изпълнението на предвидените дейности и мерки в Пътната карта към Споделената визия за Старинен град Несебър и неговата ИСС, имат рамков, подготвителен и насочващ характер и целят да осигурят последователен преход към разработването и прилагането на Плана за опазване и управление (ПОУ).

Настоящият процес на мониторинг и оценка не въвежда окончателна система от измерими индикатори, а създава концептуалната и методологична основа, върху която в рамките на ПОУ ще бъдат разработени, приети и прилагани конкретни измерими показатели за проследяване на изпълнението и въздействието на управленските мерки.

Чрез прилагането на този подготвителен мониторинг се цели:

- Проверка на напредъка: установяване на степента на изпълнение на приоритетите, политиките и насоките, заложи в Пътната карта, като основа за тяхното последващо операционализиране в ПОУ.
- Идентифициране на отклонения и рискове – ранно разпознаване на потенциални проблеми, ограничения или пропуски, които следва да бъдат адресирани при изготвянето на Плана за опазване и управление.
- Оценка на приложимостта на стратегическата рамка – анализ на адекватността и ефективността на предложените подходи като предпоставка за тяхното прецизиране и доразвиване в ПОУ.
- Информирание на заинтересованите страни – осигуряване на прозрачност и обмен на информация с местната общност, институциите и експертите в подготвителния етап на управлението.
- Основа за вземане на решения – предоставяне на аргументирана база за формулиране на мерки, приоритети и измерими индикатори в Плана за опазване и управление, който ще бъде основният инструмент за дългосрочен мониторинг на изпълнението и състоянието на ИСС

2.2. Методология за мониторинг и оценка

За да се гарантира ефективното изпълнение и постигане на целите, дефинирани във Визията за бъдещето на Старинен град Несебър, е необходимо да се приложи структуриран и систематичен подход към наблюдението и оценката. Настоящата методология определя **рамката и основните принципи** за наблюдение и оценка на напредъка при изпълнението

на Пътната карта, която предшества разработването на Плана за опазване и управление (ПОУ).

Методологията има **подготвителен и ориентиращ характер** и цели да създаде методологична основа за разработване на **пълноценна система за мониторинг и оценка в рамките на ПОУ**, включително дефинирането на измерими индикатори, базови и целеви стойности и механизми за системно проследяване на състоянието на атрибутите на ИСС.

Методологичната рамка обхваща следните основни компоненти:

- Индикативна рамка за проследяване на изпълнението;
- Принципи и източници за събиране на данни
- Подходи за анализ на данните
- Докладване и разпространение на резултатите
- Институционална рамка
- Периодична оценка и актуализация

2.3. Система за мониторинг и оценка

Система за мониторинг и оценка представлява основният инструмент за проследяване на ефективното изпълнение на предвиденията на настоящата Визията с Пътна карта, които имат подготвителна функция и предшестват изработването на Плана за опазване и управление (ПОУ) за Старинен град Несебър. Системата за наблюдение и оценка следва да осигурява прозрачност, отчетност и възможност за непрекъснато подобряване на практиките за опазване и управление на културното наследство на Старинен град Несебър.

В този етап системата цели да осигури прозрачност, отчетност и възможност за критичен преглед на прилаганите подходи, като подпомага процеса на вземане на информирани решения при разработването на ПОУ. Пълноценната система за мониторинг и оценка, включително детайлно разработени измерими индикатори, ще бъде формулирана и прилагана именно в рамките на ПОУ, в съответствие с изискванията на Конвенцията за световното наследство и препоръките на ИКОМОС.

2.3.1. Индикатори за изпълнение

В рамките на Визията с Пътна карта се прилага индикативна рамка, която очертава типовете индикатори и логиката на бъдещата система за мониторинг, без да въвежда окончателен набор от измерими показатели. Тази рамка служи като основа за разработване на пълната система от индикатори в ПОУ.

При изготвянето на ПОУ индикаторите ще бъдат разработени в съответствие с принципите на методологията **SMART**:

- Specific (специфични): Индикаторите трябва да са ясно дефинирани и да съответстват на целите и приоритетите на Визията.
- Measurable (измерими): Индикаторите трябва да бъдат количествено измерими, за да се позволи сравнение между текущите и целевите стойности.
- Achievable (постижими): Индикаторите трябва да бъдат реалистични и да позволяват измерване в определени интервали от време.
- Relevant (релевантни): Индикаторите трябва да са пряко свързани с целите и

приоритетите на Визията.

- **Timely (времево обвързани):** Индикаторите трябва да имат ясно определен времеви хоризонт за постигане на целевите стойности.

На този етап са идентифицирани два основни типа индикатори, които ориентират бъдещия мониторинг:

- **Индикатори за изпълнение на дейности,** насочени към проследяване на реализацията на мерките и дейностите, предвидени в Пътната карта, и позволяват да се проследи степента на реализация. Тези индикатори обобщават изпълнението на конкретни проекти и инициативи, свързани с опазването и управлението на културното наследство. Най-общо те измерват:
  - ✓ брой недвижими културни ценности, по които са извършени консервационно-реставрационни дейности;
  - ✓ брой проведени обучения за изграждане на капацитет;
  - ✓ брой разработени/актуализирани нормативни актове;
  - ✓ брой посетители на обекти на културното наследство, след реализиране на проекти за популяризация.
- **Индикатори за постигане на цели.** Тези индикатори отразяват постигането на стратегическите цели на Визията за Старинен град Несебър и последващия ПОУ, като позволяват да се оцени общото въздействие на плана върху атрибутите на ИСС, както и за оценка на социално-икономическите ефекти от изпълнението на Визията, като пример:
  - ✓ степен на запазеност на автентичността на културните обекти;
  - ✓ ниво на удовлетвореност на посетителите от културните обекти;
  - ✓ увеличение на икономическите ползи от културния туризъм;
  - ✓ процент на подобрене на състоянието на културното наследство, спрямо последния извършен мониторинг на състоянието.

Отчитането на напредъка е концептуално съотнесено към Целите за устойчиво развитие към Плана на ООН до 2030 г. както и към наблюдаваните от ЮНЕСКО „Тематични индикатори за културата 2030“ и Средносрочната стратегия на ЮНЕСКО за периода 2022–2029 г., които ще бъдат интегрирани детайлно в системата за мониторинг на ПОУ.. В Пътната карта със символите (*) и (**) са отбелязани наблюдаваните от ЮНЕСКО индикатори във връзка с „Тематични индикатори за културата 2030“ и с изпълнението на Средносрочната стратегия на ЮНЕСКО за периода 2022–2029 г.

* *Индикаторите, наблюдавани от ЮНЕСКО във връзка с изведените „Тематични индикатори за културата“ в Програмата на ООН до 2030 г.*

** *Индикаторите, наблюдавани от ЮНЕСКО във връзка с изпълнението на Средносрочната стратегия за периода 2022–2029 г.*

2.3.2. Събиране на данни:

Събирането на данни в рамките на Пътната карта има за цел да подпомогне анализа и подготовката на бъдещата система за мониторинг в ПОУ.

Процесът на събиране на данни ще се ръководи от следните принципи:

- Източници на данни: Като източници могат да се включват: Национален статистически институт (НСИ) и Териториално статистическо бюро – Бургас за статистически данни; Министерство на културата и Национален институт за недвижимо културно наследство (НИНКН); Единна система за туристическа информация; Информационна система за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ИСУН); Публични регистри; Представителни проучвания на местната администрация; Неправителствени организации и други.
- Събиране на данни: Събирането на данни ще се случва посредством два метода – количествен и качествен. По този начин се гарантира тяхната надеждност и съпоставимост. Количествени данни включват анализ на статистически данни, анализ на документи, проучвания, и качествените – интервюта, фокус групи, наблюдение чрез участие и други. поради което ще е необходимо да се изработят инструменти за събиране на данни под формата на въпросници, формуляри за наблюдение и др.
- Честотата на събиране на данни. Данните ще се събират ежегодно.

2.3.3. Анализ на данни

Събраните данни се анализират с цел оценка на напредъка и идентифициране на тенденции, рискове и пропуски, които следва да бъдат отчетени при разработването на ПОУ. Анализът има подготвителен характер и не замества бъдещия системен мониторинг по ПОУ.

2.3.4. Докладване и разпространение на резултатите

Резултатите от наблюдението и оценката се документират в ежегодни аналитични доклади, които следва да се разпространяват сред заинтересованите страни (държавни органи, местни власти, неправителствени организации, общественост).

2.3.5. Институционална рамка

Като част от институционалната рамка, гарантираща ефективното изпълнение на предвижданията на последващото ПОУ, е предвидено преобразуване на създадената със Заповед на Министерския съвет Междуведомствена комисия от високо равнище (в съответствие с Решения 43 СОМ 7В.81 и 44 СОМ 7В.154 на Комитета за световно наследство), в координационен орган на дейностите по прилагане на ПОУ, подпомаган от работни групи от всички заинтересовани институции и организации. По предложение на Междуведомствената комисия, въпроси и проблеми, свързани с дейностите и мерките за постигане на целите, залегнали в ПОУ, следва да се разглеждат от Специализирания експертен съвет за опазване на недвижимото културно наследство към министъра на културата, когато са от неговата компетентност ¹

Предложено е създаване на структура в общинската администрация с достатъчен експертен и финансов капацитет за управление на прилагането на ПОУ. Тази структура ще осъществява контрол върху изпълнението на заложените мерки и дейности за постигане на неговите цели.

---

¹ Предложенията са залегнали в Пътната карта в т. 1.2.2. Създаване на структура и определяне на органи за управление на национално и местно ниво с участие на представители на местната общност за гарантиране на висока ефективност при опазването на обекта на световното наследство и на недвижимите културни ценности на територията на Община Несебър към Стратегическа цел 1.1.1: „Усъвършенстване на системата за опазване и управление на културното наследство на Старинен град Несебър, основана на защитата на Изключителната световна стойност (ИСС) и нейните атрибути, автентичност и интегритет“

Също така е предложено създаване на Консултативен съвет към кмета на общината, който да подпомага процеса на вземането на решения. Възможно е функциите на този консултативен съвет да бъдат изпълнявани от Обществения съвет за закрила на културното наследство на община Несебър, който беше създаден през 2024 г. и включва представители на общината, гражданското общество, неправителствени организации, както и експерти от заинтересовани министерства и институции.

2.3.6. Периодична оценка и актуализация

За да се гарантира, че Споделената визия с Пътна карта остава релевантна и адекватна в процеса на подготовка и прилагане на Плана за опазване и управление (ПОУ), е предвидено извършването на периодична оценка на неговото изпълнение и на системата за наблюдение и оценка..

Тази оценка ще се провежда на определен интервал от време (всеки две до три години) и ще има за цел да:

- Оцени напредъка към постигане на целите;
- Анализира ефективността на мерките;
- Релевантността на индикаторите;
- Ефективността на системата за наблюдение и оценка.

Въз основа на резултатите от периодичната оценка, може да бъде препоръчана актуализация на ПОУ, която да отговори на променящите се условия и нужди. Актуализацията може да включва:

- прецизиране и доразвиване на мерките и дейностите, заложи в Пътната карта;
- усъвършенстване на методологичната рамка за мониторинг и оценка;
- подготовка и адаптиране на пълния набор от измерими индикатори, които ще бъдат разработени и прилагани в рамките на ПОУ;
- отразяване на нови предизвикателства, рискове или възможности, релевантни за опазването и управлението на ИСС.

Процесът на периодична оценка и актуализация гарантира, че Споделената визия с Пътна карта функционира като **динамичен преходен инструмент**, който подпомага разработването и последващото прилагане на Плана за опазване и управление, без да дублира или замества неговите функции.

3. ПЪТНА КАРТА

Глобален приоритет: Устойчиво, съвместимо и справедливо развитие на културното наследство на Старинен град Несебър и съхраняване на неговата ИСС							
Приоритетно направление 1: Укрепване на механизмите за опазване и управление на обекта на световното наследство „Старинен град Несебър“ и включването му в програмите, плановете и проектите на всички нива							
Стратегически цели 1.1.		1.1.1. Усъвършенстване на системата за опазване и управление на културното наследство на Старинен град Несебър, основана на защитата на Изключителната световна стойност (ИСС) и нейните атрибути, автентичност и интегритет;					
Специфични цели 1.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С пешни	К р а т к о с р о ч н и	С р е д н о с р о ч н и	Д ъ л г о с р о ч н и
1.2.1. Усъвършенстване на нормативната уредба в областта на опазването и управлението на световното културно наследство, регламентиране в Закона за културното наследство на изготвянето на Оценка на въздействието, на Консервационен план, на разпоредби, отнасящи се до археологическото наследство под вода и на други разпоредби, гарантиращи опазването на световните	Изготвяне на Оценки на въздействието върху наследството (стратегическа екологична оценка) на Старинен град Несебър за всеки устройствен план или инвестиционен проект, предвиждащ значими реставрационни дейности или ново строителство, които могат да представляват потенциална заплаха за ИСС на световната ценност в съответствие с Ръководството и инструментариума за оценки на въздействието върху наследството в контекста на световното наследство (2022 г.); Възлагане, изготвяне и прилагане на Консервационен план за територията на Старинен град Несебър като инструмент за определяне на консервационни подходи и конкретни дейности за проучване и идентифициране на състоянието, осигуряване на опазването, подобряването и хармонизирането с историческата градска среда на	Министерство на културата (в консултации с Министерство на външните работи, Община Несебър, НИНКН	Държавен и общински бюджет	X			
		Комисия на високо равнище, МК, НИНКН, Община Несебър	Държавен и общински бюджет		X		
 <p>11.b Приемане и прилагане на интегрирани политики, планове и проекти. 11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.</p>							

културни ценности на територията на страната;	съвременни намеси в нея, при отчитане на предписанията за опазване на ценността;							
	Актуализиране на Наредбата на Министерски съвет, отнасяща се за плановете за опазване и управление, насочено към оптимизиране на административните процедури и изискванията към структурата и съдържанието на тези плановете предвид различните видове недвижими културни ценности (единични и групови, археологически, архитектурни, художествени, на парковото изкуство и т.н.) и многообразието на техните характеристики и териториален обхват;	Министерство на културата	Н/П	Х				
	Прилагане на разработената и приета от Община Несебър Програма за експертно и финансово подпомагане на жителите на Старинен град Несебър при опазване на възрожденските къщи с финансиране от Общински фонд „Култура” и други източници;	Община Несебър	Общински бюджет,	Х				Х
1.2.2. Създаване на структура и определяне на органи за управление по прилагане на Плана за опазване и управление на Старинен град Несебър на национално и местно ниво с участието на представители на местната общност;	Преобразуване на създадената със Заповед на Министерския съвет в съответствие с Решения 43 СОМ 7В.81 и 44 СОМ 7В.154 на Комитета за световно наследство Междуведомствена комисия от високо равнище в Координационен орган на дейностите по прилагане на ПОУ, подпомаган от работна група от всички заинтересовани институции и организации;	МК (в координация с всички заинтересовани страни)	Държавен бюджет		Х			
	Разглеждане от Специализирания експертен съвет за опазване на недвижимите културни ценности към министъра на културата по предложение на Междуведомствената комисия на въпроси и проблеми, свързани с дейностите и мерките за постигане на целите, залегнали в ПОУ, когато са от компетентността на този Специализиран експертен съвет;	МК, МВнР, МРРБ, МТС, МТ, МОСВ, Национална комисия за ЮНЕСКО, БНК на ИКОМОС, НВИНКН, ЦПА, НАИМ при БАН, ДНСК, Областна администрация - Бургас, Община Несебър, ДА “Пристанищна инфраструктура”	Н/П	Х	Х	Х	Х	
	Създаване към администрацията на община Несебър на орган за управление и прилагане на ПОУ и за извършване на контрол върху изпълнението на мерките и дейностите за постигане на целите, залегнали в плана;	Община Несебър	Държавен и общински бюджет	Х				Х

16.7 Гарантиране на всички равнища на приобщаващ процес за вземане на решения, основан на принципите на отзивчивост, по-широко участие и представителност

	Създаване на Консултативен съвет към кмета и Общинския съвет по въпроси, свързани с изпълнението на мерките и дейностите от компетенциите на община Несебър, залегнали в ПОУ. Задачите на консултативния съвет, при решение на Общинския съвет на община Несебър, могат да се изпълняват от учредения през 2024 г. Обществен съвет за закрила на културното наследство на община Несебър, в който участват представители на общината, гражданското общество, експерти от заинтересовани министерства и културни институти, НПО;	Община Несебър	Общински бюджет	X			X	
1.2.3. Създаване на ефективна система за управление на превенцията на рисковете от увреждане или разрушаване на недвижимите културни ценности в обхвата на световната ценност и на охранителната ѝ зона, свързани с бедствия, изменение на климата, предложени интервенции и други;	<p>Изготвяне и прилагане на програма за планиране на дейности за превенция на риска, целящи навременно прекратяване на всяка заплаха от увреждане или разрушаване на недвижими културни ценности в обхвата на световната ценност, охранителната ѝ зона и по-широк обхват, предизвикана от антропогенни или природни фактори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ стриктно прилагане на приетите предписания за опазване на световната ценност и охранителната ѝ зона; ○ разработване и прилагане на Синдай рамката за превенция на риска в областта на световното наследство; ○ редуциране на съществуващите и недопускане на устройствени намеси, нови строежи, нехарактерни функции и дейности на територията на полуострова, застрашаващи характеристиките на историческата среда; ○ превенция срещу ерозионни и свлачищни процеси, застрашаващи целостта на полуострова, уникалния релеф, ландшафта и археологическите структури под вода; ○ разработване и прилагане на програма, включваща технология, методика за изпълнение и бюджет за провеждане на спешни мерки, поддържаща и превантивна консервация на недвижимите културни ценности, предвид спецификата на местните климатични условия, предизвикващи деградация на субстанцията; 	МК, МРРБ, МОСВ, НИКН, Община Несебър, ЦПА	Държавен и общински бюджет	X	X	X	X	 <p>11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство</p> <p>13.b. Ефективно планиране и управление, свързано с изменението на климата.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ○ незабавно изпълнение на стабилизационни и консервационни работи при констатирани увреждащи процеси върху НКЦ; ○ превенция срещу нерегламентиран достъп и неволно или съзнателно нарушаване (вандализъм) на целостта на археологическите структури; ○ периодично премахване на самонастанила се растителност по археологическите структури, както и около средновековните църкви. 							
Стратегически цели 1.1.	1.1.2. Интегриране на културното наследство на Старинен град Несебър и община Несебър в стратегиите, програмите, плановете и инвестиционните проекти при гарантиране поддържането на ИСС и нейните атрибути;							
Специфични цели 1.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С п е ш н и	К р а т к о с р о ч н и	С р е д н о с р о ч н и	Д ъ л г о с р о ч н и	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
1.2.4. Приоритизиране на защитата на ИСС на световната ценност и на културното наследство в по-широк контекст при координиране на стратегии, програми, планове и проекти на всички нива с ПОУ;	Осъществяване на взаимодействие между ПОУ и предвиданията на Стратегията за културното наследство на община Несебър 2023-2032, Плана за интегрирано развитие на община Несебър 2021-2027, Морския пространствен план на Република България 2021-2035, Програмата за опазване на околната среда на Община Несебър 2021-2027;	Екипът, разработващ ПОУ, МК, НИНКН	Общински бюджет, Европейски програми	Х				 11.b Приемане и прилагане на интегрирани политики, планове и проекти.
	Съответствие на Общия устройствен план на община Несебър и на Подробния устройствен план на Старинен град Несебър и охранителната му зона, както и на специфичните правила и нормативи към тях, с режимите за опазване на обекта на световното наследство и на околната среда, със специален фокус върху защитата на ИСС;	Екипът, разработващ ПОУ, Община Несебър	Общински бюджет, Европейски програми	Х				11.3 Повишаване на капацитета за интегрирано, устойчиво и с широко участие в планиране и управление на културното наследство.
	Прилагане на териториална програма за проучване и документиране за: <ul style="list-style-type: none"> ○ извършване на актуализация на статута на единичните недвижими културни ценности на територията и в акваторията на Старинен град 	НИНКН	Държавен бюджет	Х			Х	 16

<p>Несебър с прецизиране на техния вид, наименование (най-вече при църквите), стойностни характеристики и евентуално идентифициране на нови такива;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ определяне на териториален обхват и предписания за опазване на всички разкрити археологически недвижими културни ценности. 							<p>16.7 Гарантиране на всички равнища на приобщаващ процес за вземане на решения, основан на принципите на отзивчивост, по-широко участие и представителност</p>
<p>Възобновяване и приключване на археологическите проучвания на комплекса до Западна порта (територията непосредствено на изток от крепостната стена) и Ранновизантийските терми;</p>	<p>Музей „Старинен Несебър”, НАИМ при БАН, МК</p>		X	X	X		
<p>Продължаване на археологическите проучвания на територията на Некропола на Месамбрия-Месемврия. Предвиждане към Подробния устройствен план на Старинен град Несебър и охранителната му зона, при отчитане на влезлите в сила предписания за неговото опазване и прилагане на принципите на интегрираната консервация, за свободните от застрояване територии в границите на Некропола за изграждане на подземен археологически музей (към Археологически музей „Старинен Несебър”) за експониране на открито и/или в музейна среда на най-запазените и ценни цистови гробни съоръжения и създаване на паркова среда;</p>	<p>Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, НАИМ при БАН</p>	<p>Държавен бюджет</p>	X	X	X	X	
<p>Разработване и прилагане на програма за редовни археологически проучвания на суша и под вода с осигурен устойчив механизъм за финансиране на археологическите и съпътстващите консервационни дейности;</p>	<p>НАИМ при БАН, ЦПА, Музей „Старинен Несебър”, МК</p>			X			
<p>Разработване и прилагане на програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ консервация, реставрация, експониране и социализация на археологически обекти (Южна крепостна стена; Крепостни стени в западната част на полуострова, Западна порта; Ранновизантийски терми; църква „Св. Богородица Елеуса”) ○ консервация, реставрация и социализация на средновековни църкви („Св. Тодор”, църква „Старата митрополия”); 	<p>Музей „Старинен Несебър”, Община Несебър</p>	<p>Държавен и общински бюджет,; Общински фонд “Култура”, Национален фонд „Култура”, програми на Министерството на културата за Опазване на недвижими културни ценности,</p>	X	X	X	X	

			Европейски и национални фондове и програми				
Реализиране на одобрените проекти за средновековните църкви „Свети Архангели Михаил и Гавраил” и „Пантократор”;	МК, НИНКН, Община Несебър, Инвестиционни инициативи/проекти	Държавен и общински бюджет, Европейски програми	Х				
<p>Разработване и прилагане на дългосрочна програма за сградите на народната архитектура като част от Консервационен план за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ поддръжка и превантивна консервация на възрожденски къщи от национално значение, които са в най-добро състояние; ○ проектиране и изпълнение на консервационни и реставрационни дейности, определени след проучване на всяка отделна сграда - за възрожденски къщи с висока категория и висока степен на автентичност, но с установено недобро физическо състояние; ○ отстраняване въз основа на проекти на установени обратими намеси (възстановяване на дървената дограма със съответен растер, дървени капаци и дървени обшивки със съответен детайл, премахване на капандури, решаване на отводняването без видими по уличните фасади водосточни тръби и т.н.) по възрожденски къщи в добро или сравнително добро състояние; 	МК, НИНКН, Община Несебър, Инвестиционни инициативи/проекти	Държавен и общински бюджет, Европейски програми	Х			Х	
<p>Разработване като част от Консервационния план на програма за хармонизиране и естетизация на:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ улични силуети по съхранените традиционни направления, нарушени от несъответстващи на историческата среда обемно-пространствените характеристики и архитектурния образ на съвременните жилищни сгради; ○ сгради без статут на НКЦ с обемно-пространствени параметри и архитектурен облик, несъответстващи на предписанията за опазване за съответната зона по отношение на мащаб, материали, вид на 	МК, НИНКН, Община Несебър, Инвестиционни инициативи/проекти	Държавен и общински бюджет, Европейски програми		Х	Х	Х	

	покривите, съотношение „отвори“- „плът“, оформяне на фасадите.							
	Премахване, където съществуват, на преместваеми обекти (маси на открито, щандове, сергии и др.)	МК, НИНКН, Община Несебър, Инвестиционни инициативи/ проекти	Общински бюджет	X				X
1.2.5. Развитие и ефективно прилагане на системите за мониторинг и контрол върху състоянието на атрибутите на ИСС, изпълнението на съгласувани проекти, както и върху изпълнението на предвиджанията на ПОУ;	Провеждане на периодичен мониторинг от НИНКН с участие на външни експерти, финансиран от Министерството на културата, за проследяване на състоянието на съхраненост на Старинен град Несебър и определяне, въз основа на анализ и оценка на спешността на риска, на необходимите мерки за осигуряване на защитата, опазването и подобряването на автентичността, интегритета и на всеки от атрибутите на ИСС;	МК, НИНКН, Община Несебър	Държавен бюджет, Европейски фондове, Общински фонд „Култура“, Национален фонд „Култура“, дарения и спонсорства, приноси от други сектори, напр. спорт		X	X	X	 <p>11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство</p>
	Провеждане на постоянен мониторинг и контрол по прилагане на ПОУ и изпълнението на залегналите в него цели, включващ представители на органите за управление, експерти от държавни институции, общинските органи, научни институти, експерти в областта на културното наследство от професионални и неправителствени организации;	МК, НИНКН, Община Несебър	Държавен и общински бюджет		X	X	X	
	Упражняване на ефективен контрол по време на реставрационните и строителните дейности от съответните органи на държавно и местно ниво за недопускане на отклонения от съгласуваните и одобрени проекти;	МК, НИНКН, Община Несебър	Държавен и общински бюджет		X	X	X	
1.2.6. Прилагане на подходящи механизми за финансиране и реализация на проекти за проучване, консервация, реставрация, представяне и поддръжка на недвижими културни ценности и тяхната среда;	Създаване на условия за финансова и техническа подкрепа за специализирани дейности по консервация и реставрация, включително за собствениците на сгради на народната архитектура със средства от държавен и общински бюджет; общински фонд „Култура“, Национален фонд „Култура“, усвояване на европейски структурни фондове, дарения и спонсорство, отчисления от други сектори, напр. от спорт;	МК, НИНКН, Община Несебър	Държавен бюджет, Европейски фондове, Общински фонд „Култура“, Национален фонд „Култура“		X	X	X	 <p>11.4. Опазване и съхранение на културно и природно наследство *.</p>

	<p>Финансиране на конкурсен принцип по програми на Министерството на културата за редовни археологически проучвания и теренна консервация и за дейности по недвижими културни ценности, пряко насочени към или подпомагащи тяхното опазване, консервация и реставрация, с приоритет - обекти на световното културно наследство (с възможност за кандидатстване и на частни собственици на сгради – НКЦ);</p>	МК, НИНКН, Община Несебър	Държавен бюджет		X	X	X	11.b Приемане и прилагане на интегрирани политики, планове и проекти.
	<p>Кандидатстване за финансиране от Комитета за Световно наследство чрез Фонд световно наследство за дейности и при условията, определени в Насоките за прилагане на Конвенцията за световно наследство;</p>	МК, НИНКН, Община Несебър	Държавен и общински бюджет		X	X	X	
Стратегически цели 1.1.	1.1.3. Усилване на капацитета и подобряване на сътрудничеството и комуникацията между всички партньори в процесите на опазване и управление на културното наследство на Старинен град Несебър и на атрибутите на неговата ИСС при засилена роля на местното население;							
Специфични цели 1.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С п е ш н и	К р а т к о с р о ч н и	С р е д н о с р о ч н и	Д ъ л г о с р о ч н и	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
1.2.7. Създаване на мрежа от партньори и повишаване ролята на местното население като важен партньор в процесите и дейностите за дългосрочно опазване, управление и устойчиво използване на културното наследство на живия исторически град и	<p>Засилване на сътрудничеството между органите на национално и местно ниво, населението и бизнеса като основни партньори в опазването и управлението на световната ценност, както и прилагане на подходящи форми на публично-частно партньорство между държавни или общински органи и частния бизнес за реализация на проекти с обществено значение, при поддържане на баланс между публичните и частните интереси в дейностите по проектиране, финансиране и реализация на консервация и реставрация на обекти на</p>	МК, НИНКН, Община Несебър, НПО, местна общност	<p>Държавен и общински бюджет, Общински фонд „Култура”, Национален фонд „Култура”, Европейски и национални</p>		X	X	X	 <p>16.7. Гарантиране на всички равнища на приобщаващ процес за вземане на решения, основан на принципите на отзивчивост, по-широко участие и представителност.</p>

предаването му на следващите поколения;	културното наследство в община Несебър, включително на сгради на народната архитектура;		фондове и програми					 17.16. Укрепване на глобалното партньорство за обменяне и споделяне на знания, опит и технологии. 17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства
	Реализиране на засиленото участие на местната общност в разработването, приемането и прилагането на Плана за опазване и управление на Старинен град Несебър, чрез представителство в Обществения съвет за закрила на културното наследство, провеждане на анкети, консултации, срещи, обществени обсъждания и др.;				X	X	X	
	Провеждане на постоянен диалог на националните и местните публични власти с местното население с цел предоставяне на знания и засилване на чувствителността към стойностите на културното наследство и необходимостта от неговото опазване, както и за формиране на знания и умения за устойчивото му използване в общ интерес;	Община Несебър	Държавен и общински бюджет, Общински фонд „Култура”	X	X	X	X	 4.7 Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие и устойчив начин на живот, насърчаване на култура на мир, разбиране и оценяване на културното многообразие и принос на културата за устойчиво развитие
1.2.8. Овладяване на недостига на институционален и експертен капацитет на национално и местно ниво и засилване на чувствителността на гражданското общество и подрастващото поколение към стойностите на културното наследство на Старинен град Несебър и общината;	Изграждане на достатъчен административен и експертен капацитет в специализираното звено към общинската администрация за опазване на Старинен град Несебър предвид ангажиментите на местно ниво по проследяване изпълнението на мерките и дейностите за постигане на целите, заложи в ПОУ;	МК, Община Несебър	Държавен и общински бюджет			X	X	 11.3 Повишаване на капацитета за интегрирано, устойчиво и с широко участие в планиране и управление на културното наследство. 11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.
	Увеличаване на специализирания състав на музей „Старинен Несебър” и осигуряване на достатъчен експертен капацитет за изграждащия се в Обзор Археологически музей; постоянно повишаване на квалификацията на музейните специалисти чрез участието им в квалификационни курсове на местно, национално и международно ниво;	МК, Община Несебър	Държавен и общински бюджет					
	Увеличаване на национално ниво на административния и експертния капацитет в Министерството на културата и в Националния институт за недвижимо културно наследство във връзка с ангажиментите по отношение на обектите на световното наследство, включително на Старинен град Несебър;	МК (в консултации с Комисията от високо равнище и МС), НИНКН	Държавен бюджет			X	X	 4.7 Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие и

	Съвместно изпълнение от музей „Старинен Несебър“, училища, читалища, НПО, на препоръката на мисиите за разработване и прилагане на образователни програми за насърчаване на знанието и засилване на интереса към значимостта на културното наследство сред младите поколения;	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър“, читалища, НПО, училища	Общински бюджет			X	X	устойчив начин на живот, насърчаване на култура на мир, разбиране и оценяване на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.
	Създаване и провеждане на регулярен семинар извън туристическия сезон, насочен към местната общност за запознаване с миналото на града и значимостта на неговата история и наследство. Използване на различни атрактивни форми на представяне;	Община Несебър, НПО, научни организации	Общински бюджет, Европейски програми и фондове			X	X	
	Създаване на механизми за обучение, обмен на знания и провеждане на консултации между заинтересованите страни в областта на културното наследство и разработване на платформа за сътрудничество за споделяне на идеи, опит и добри практики на национално и международно ниво.	Община Несебър	Общински бюджет, Европейски програми и фондове			X	X	

Приоритетно направление 2:

Възстановяване в максимална степен на атрибутите, носещи изключителната световна стойност на Старинен град Несебър, включително на цялостното въздействие на традиционната връзка „историческа градска среда – крайбрежен пейзаж“ и нейните компоненти

Стратегически цели 2.1.

2.1.1. Възстановяване и съхраняване в максимална степен (където е необходимо) на атрибутите на ИСС, интегритета и автентичността на Старинен град Несебър

Специфични цели 2.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	Спешни	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
2.2.1. Атрибутите на ИСС на световната ценност като свидетелство за културна идентичност и многообразие, „резултат от синтез на	Определяне на зоните с най-значим принос за ИСС на обекта на световното наследство въз основа на анализ и оценка на техните качества и актуализиране на предписанията за опазване с определяне на необходимите и допустимите дейности за тези зони.	НИНКН	Държавен бюджет		X			 <p>11.4. Повишаване на усилията за опазване и</p>

<p>вековни културни човешки дейности”, (критерий iv), „където многобройни цивилизации са оставили своите осезаеми следи” (критерий iii);</p>	<p>Идентифициране при провеждане на периодичен мониторинг на национално и местно ниво на съществуващи и потенциални заплахи за територии със забележителни културни ценности, носители на ИСС, определящи градската идентичност и многообразието на световната ценност и дефиниране на мерки за тяхното възстановяване и съхраняване;</p>	<p>НИНКН, Община Несебър</p>	<p>Държавен бюджет</p>				<p>съхранение на световното културно и природно наследство</p>
<p>2.2.2. Съхраняване и възстановяване на автентичността и интегритета на историческата градска среда, нейните традиционни характеристики и визуалния образ на Старинен град Несебър чрез инструментите на териториалноустройствената защита, определени в Закона за културното наследство;</p>	<p>Определяне в режимите за опазване на Старинен град Несебър на предписания за опазване за всеки от атрибутите, идентифицирани в Ретроспективната декларация за изключителна световна стойност;</p>	<p>НИНКН, МК (в консултации с Комисията от високо равнище), , Община Несебър, СЕСОНКЦ</p>	<p>Държавен бюджет</p>		X		
	<p>Възвръщане (където са нарушени) и поддържане на интегритета и образната автентичност на историческата градска среда и крайбрежните зони, въз основа на работни устройствени планове със силуети към Подробния устройствен план навсякъде, където намесите са обратими или частично обратими;</p>	<p>НИНКН, МК, Община Несебър</p>	<p>Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски и национални програми и фондове</p>	X			
<p>Стратегически цели 2.1.</p>	<p>2.1.2. Приоритизиране на дейностите по възстановяване и хармонизиране на традиционната връзка „исторически градски пейзаж – крайбрежен пейзаж”, обвързано с културния и природния потенциал на световната ценност и изява на многопластовото културно наследство;</p>						
<p>Специфични цели 2.2</p>	<p>Мерки и дейности</p>	<p>Отговорни Институции</p>	<p>Финансови механизми</p>	<p>С</p>	<p>Р</p>	<p>С</p>	<p>Д</p> <p>Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030</p>
<p>2.2.3. Създаване на среда, която насърчава и усилва културното многообразие, съхранява „духа на мястото” и допринася за постигане на оптимален баланс между опазването на културното наследство и развитието на</p>	<p>Определяне на индивидуални предписания за опазване на единичните недвижими културни ценности на територията на Старинен град Несебър, които не принадлежат към определените с РДИСС ключови атрибути, но със своите индивидуални качества, местоположение, историческо и културно значение, подкрепят автентичността и интегритета на историческата среда и допълват ИСС на световната</p>	<p>МК, НИНКН, Община Несебър</p>	<p>Държавен и общински бюджет</p>		X		<p> 11.4 Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.</p>

<p>2.2.5. Вземане предвид при изготвяне на устройствени планове и инвестиционни проекти на приоритетното значение на контакта на исторически утвърдилата се урбанистична тъкан и крайбрежните зони на полуострова с основния компонент на пейзажа – морето, при прилагане принципите на интегрираната консервация и подхода към историческия градски пейзаж в по-широк обхват;</p>	<p>Приоритетно включване в Общия устройствен план на Община Несебър на предвиждания за възстановяване и опазване на ИСС на световната ценност и свързаните с нея стойностни характеристики на историческия градски пейзаж и на морския пейзаж;</p>	<p>Община Несебър, МК, НИНКН, МОСВ, ЦПА</p>	<p>Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми</p>	X	X	X	X	 <p>11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.</p> <p>11.b Приемане и прилагане на интегрирани политики, планове и проекти.</p> <p>13.b. Ефективно планиране и управление, свързано с изменението на климата.</p> <p>14.2. Устойчиво управление и защита на морските и крайбрежните екосистеми.</p> <p>14.5 Опазване на крайбрежните и морски райони*.</p>
	<p>Разработване и приемане на план за възстановяването на бреговата линия на материка в рамките на охранителната зона на ценността, с цел предотвратяване на евентуални негативни влияния върху ландшафта</p>	<p>Община Несебър, НИНКН, МК</p>	<p>Държавен и общински бюджет</p>	X		X		
	<p>Разработване на план за възстановяване на крайбрежната градска зона на материка</p>	<p>Община Несебър, НИНКН, МК, МОСВ, Музей „Старинен Несебър”</p>	<p>Държавен и общински бюджет</p>	X			X	
	<p>Разработване на стратегия за възстановяване на околното морско крайбрежие, въз основа на дългосрочни предвиждания на Общия устройствен план на общината и Подробния устройствен план на Старинен град Несебър и охранителната му зона;</p>	<p>Община Несебър, НИНКН, ЦПА, МК</p>	<p>Държавен и общински бюджет</p>	X				
<p>2.2.6. Преодоляване на негативните въздействия върху историческия градски пейзаж и морския пейзаж от проведените брегоукрепителни мероприятия, частичното застрояване на новопридобитите от морето територии и нехармонични съвременни намеси на територията на полуострова, довели до промени в общата конфигурация на полуострова и крайбрежните зони.</p>	<p>Осъществяване на периодичен мониторинг на състоянието на брегоукрепителните съоръжения и на подпорните стени по скатовете на полуострова в зоните, застрашени от свлачищни и срутищни процеси и предписване на необходимите мерки за редуциране или предотвратяване на негативни последици</p>	<p>МК, МОСВ, НИНКН, Община Несебър</p>	<p>Държавен и общински бюджет</p>		X	X	X	
	<p>Изработване и реализиране на проекти за възстановяване идентичността на крайбрежната територия чрез предвиждане на естетизиране на подпорните стени на скатовете и озеленяването им с подходяща растителност, подходящо озеленяване на крайбрежната алея, подмяна на настилки, художествено осветление и т.н. Проектите за укрепване на скатовете, когато такова е наложително, следва да отчитат морфологията на терена и резултатите от археологическите проучвания, а укрепителните съоръжения функционално, структурно и архитектурно да се интегрират в контекста на античния град.</p>	<p>МК, МОСВ, НИНКН, Община Несебър</p>			X	X	X	

Приоритетно направление 3:

Опазване, управление и популяризиране на археологическото наследство под вода

Стратегически цели 3.1.		3.1.1. Вземане предвид на археологическото наследство в акваторията на Старинен град Несебър и Община Несебър във всички области на опазване, управление и планиране;						
Специфични цели 3.2.	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С п е ш н и	К р а т к о с р о ч н и	С р е д н о с р о ч н и	Д ъ л г о с р о ч н и	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
3.2.1. Установяване на механизми за управление и устойчиво развитие на археологическото наследство в акваторията на Старинен град Несебър;	Включване в Координационния орган от високо ниво на дейностите по прилагане на ПОУ на световната ценност и в работната група към него на представители на Центъра за подводна археология (бъдещ категория 2 институт под егидата на ЮНЕСКО за опазване на подводното културно наследство), НАИМ при БАН и други компетентни в тази област институти и организации;	ЦПА,	Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X	X	X	 <p>11.4 Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.</p> <p>11.7. Осигуряване до 2030 година на всеобщ достъп до безопасни, приобщаващи и достъпни публични площи, вкл. за лица с увреждания.*</p>
	Включване на представители на ЦПА (бъдещ категория 2 институт за опазване на подводното културно наследство) и НАИМ при БАН в предвидения в Приоритетно направление 1 Консултативен съвет към кмета и Общинския съвет на Община Несебър по въпроси, свързани с изпълнението на мерките и дейностите, засягащи археологическото наследство под вода залегнали в ПОУ.	ЦПА, НАИМ при БАН, Община Несебър			X	X	X	
3.2.2. Постигане на координация между устойчивото опазване и на археологическото наследство под вода с предвижданията на Общия устройствен план на община Несебър и Подробния устройствен план	Възлагане и изготвяне като част от Подробния устройствен план на Старинен град Несебър на план за възстановяване на бреговата линия на полуострова, съобразен с предписанията за опазване на частта от акваторията, включена в охранителната зона на световната ценност и на план за възстановяване на крайбрежната зона на полуострова, съобразен с изискванията от предписанията за опазване на частта от акваторията, включена в границите на ценността, за	Община Несебър, НИИКН, ЦПА, Екипът, разработващ ПОУ	Държавен и общински бюджет	X	X			14.5 Опазване на крайбрежните и морски райони*.

на Старинен град Несебър и охранителната му зона;	забрана на ново строителство, с изключение на изграждане на инфраструктура, свързана със защитата на археологическите недвижими културни ценности или за минимално необходимото осигуряване на достъп.								
	Изготвяне на Оценки на въздействието върху археологическото наследство в акваторията на Старинен град Несебър при всяка устройствена инициатива или инвестиционен проект, засягащи бреговата ивица и акваторията на световната ценност;	НИНКН, ЦПА, Община Несебър	Общински бюджет		X				
	Определяне на мерки за минимизиране на въздействията върху потопените останки в съответствие с чл. 5 от Конвенцията от 2001 г.	ЦПА, Екипът, разработващ ПОУ	Н/П	X					
Стратегически цели 3.1.									
3.1.2. Усилване на капацитета и на сътрудничеството в областта на археологическото наследство под вода									
Специфични цели 3.2.	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	Спешни	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030	
3.2.3. Укрепване на институционалния, експертния и финансовия капацитет в дейностите по опазване на археологическото наследство под вода	Създаване на програма за изграждане на капацитет в сътрудничество с ЮНЕСКО и неговите партньори за подобряване на идентифицирането, оценката, изследването и опазването на подводното културно наследство;	ЦПА, МОСВ, МК	Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X	X	X	 11.3 Повишаване на капацитета за интегрирано, устойчиво и с широко участие в планиране и управление на културното наследство. 11.4 Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.	
	Организиране от бъдещия категория 2 институт под егидата на ЮНЕСКО за подводното наследство на курсове и школи по подводна археология и свързаните с нея научни дисциплини;	ЦПА			X	X	X		
3.2.4. Формиране на мрежа от партньори на национално и международно ниво, основана на общото разбиране за стойностите на	Задълбочаване на сътрудничеството със STAB, ICUCH (International Committee on the Underwater Cultural Heritage) и ICCROM при разработването на мерки за опазване и социализация на подводното културно наследство;	ЦПА, МК, Национална комисия за ЮНЕСКО	Държавен и общински бюджет, Европейски и национални		X	X	X		

археологическото наследство под вода;	Осъществяване на партньорство на категория 2 института за подводното наследство под егидата на ЮНЕСКО, с НАИМ при БАН, с музей „Старинен Несебър” и с други участници в процесите на проучване, опазване, представяне и популяризиране на археологическото наследство в акваторията на Старинен град Несебър и охранителната му зона;	ЦПА, НАИМ при БАН, Музей „Старинен Несебър”	фондове и програми		X	X	X	 14.2 Устойчиво управление и защита на морските и крайбрежните екосистеми. 14.5 Опазване на крайбрежните и морски райони*. 17.16. Укрепване на глобалното партньорство за обменяне и споделяне на знания, опит и технологии. 17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства
Стратегически цели 3.1.	3.1.1. Вземане предвид на археологическото наследство в акваторията на Старинен град Несебър и Община Несебър във всички области на опазване, управление и планиране;							
Специфични цели 3.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С п е ш н и	К р а т к о с р о ч н и	С р е д н о с р о ч н и	Д ъ л г о с р о ч н и	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
3.2.5. Задълбочаване на дейностите по проучване, документиране и опазване на археологическото наследство в акваторията на Старинен град Несебър в границите на световната ценност и в охранителната зона, както и извън нея;	<p>Разширяване на изследователската програма на Центъра за подводна археология (бъдещ институт за подводно наследство под егидата на ЮНЕСКО) за проучване и документиране на археологическото наследство под вода на Старинен град Несебър като неразделна част от разработването на националния инвентар на подводното културно наследство в съответствие с Конвенцията от 2001 г. при спазване на Правилата на Приложението към нея;</p> <p>Прилагане на програма за проучване, консервация и подобряване на състоянието и средата на подводните</p>	ЦПА	Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X	X	X	 14.2. Устойчиво управление и защита на морските и крайбрежните екосистеми. 14.5 Опазване на крайбрежните и морски райони*.

	археологически останки на Старинен град Несебър, възлагане, изготвяне и реализиране на проекти;								 <p>11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.</p> <p>11.7. Осигуряване до 2030 година на всеобщ достъп до безопасни, приобщаващи и достъпни публични площи, вкл. за лица с увреждания.*</p>
	Включване към програмата за превенция на риска необходимостта от отчитане на климатичните промени, които освен повишаване на равнището и температурата на водата водят и до тежки валежи и наводнения, които представляват заплаха за заливане на протока на Старинен град Несебър и откъсването на жителите му.	МОСВ, Община Несебър, ЦПА .		X			X		
3.2.6. Развиване на възможностите за осъществяване на достъпност на обществеността до археологическите обекти под вода и за тяхното представяне, интерпретиране и популяризиране;	Организиране на подводен туризъм и осигуряване на достъп до подводните културни ценности чрез „морски археологически маршрути“ и чрез различни класически и иновативни методи за представяне и интерпретиране;	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, ЦПА		X	X		X		
	Осъществяване на методическо ръководство от Центъра за подводна археология при поддръжката, маркирането, почистването, означаването на вече одобрени маршрути от МК след съгласуване с компетентния орган по околна среда МОСВ/РИОСВ;	ЦПА, МОСВ, РИОСВ, Община Несебър, НИКН, МК		X	X		X		
	Популяризиране на разкритите под вода археологически обекти и структури чрез изложби с включване на виртуални реалности, добавени реалности, виртуални турове, чрез публикации и представяне на конференции и публични събития, чрез научно-популярни филми и представяне в медиите;	ЦПА, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”		X	X		X		
	Създаване на музейна експозиция, представяща подводното културно наследство на Несебър и Черно море;	ЦПА, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”	Държавен и общински бюджет, Европейски фондове			X	X		
Стратегически цели 3.1.	3.1.4. Задълбочаване и координиране на взаимодействието между Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство (1972), Конвенцията за опазване на подводното културно наследство (2001) и Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство (2003) на територията и в акваторията на Старинен град Несебър и община Несебър								
Специфични цели 3.2.	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С	К	С	Д	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030	
				п	р	р	ъ		
				е	а	е	л		
				ш	т	д	г		
				н	к	н	о		
				и	о	о	с		
					с	с	р		
					р	р	о		
					о	о	ч		

					ч н и	ч н и	н и	
3.2.7. Повишаване на чувствителността, съпричастността и осъзнаването от местното население и посетителите на Старинен град Несебър на високата значимост на археологическото наследство под вода като част от световното културно наследство;	Включване на археологическото наследство под вода в организирани от Община Несебър и музей „Старинен Несебър” със съдействието на научни институти, организации и НПО образователни програми за засилване на интереса към стойностите на световното културното наследство и необходимостта от неговото опазване;	МОН, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, ЦПА, университети,	Държавен и общински бюджет, Европейски фондове	X	X		X	 14.2 Устойчиво управление и защита на морските и крайбрежните екосистеми. 14.5 Опазване на крайбрежните и морски райони*.
	Провеждане на информационни кампании и други форми за представяне и интерпретиране на историческото развитие на полуострова, включително на урбанистичната структура - атрибут на ИСС, голяма част от която с течение на времето е потънала в морето като разкритите под водата архитектурни елементи и археологически структури притежават висока културна, научна и историческа стойност;	ЦПА, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”	Държавен и общински бюджет, Европейски фондове		X		X	 17.16 Укрепване на глобалното партньорство за обменяне и споделяне на знания, опит и технологии.
	Предвиждане на мерки за консервация на всички изображения на плавателни съдове, разкрити в църквите в Несебър, с цел избягване на унищожаването на самите изображения и стенописите, върху които те се намират, като част от ангажиментите на България за опазване на световното наследство;	МК, НИНКН, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, ЦПА	Държавен и общински бюджет, Европейски фондове		X		X	17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства
3.2.8. Разширяване на познанието, съхраняване и устойчиво развитие на традиционните от дълбока древност занаяти, свързани с морето;	Продължаване на Програмата за документиране на графитите в несебърските църкви, публикуването им в каталози (корпус от графити от Несебър) и тяхната дигитализация, както и представянето и популяризирането на изображенията като важен извор на познание за поминъка на населението и традициите в корабостроенето и корабоплаването;	МК, НИНКН, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, ЦПА	Държавен и общински бюджет, Европейски фондове		X			
	Продължаване и задълбочаване на дейностите на Община Несебър, свързани с подпомагане и поддържане на рибарските практики и на съпътстващи дейности и празници като живата традиция на честването на Никулден, както и чрез съвременна интерпретация от музей „Старинен Несебър” на пренасяната от поколение на поколение страст към рибарството, лодкостроенето, мореплаването.	Община Несебър, ИЕФЕМ-БАН, ЦПА	Общински бюджет				X	

Приоритетно направление 4:

Културното наследство – ресурс за развитие на целогодишен устойчив отговорен туризъм и на културни и творчески индустрии. Възраждане на традиционни функции, практики и занаяти. Популяризиране.

Стратегически цели 4.1.	4.1.1. Изграждане на система за ефективно и отговорно развитие и управление на туризма и устойчиво използване на световната културна ценност с фокус върху защитата и изявата на всички аспекти на културното наследство на Старинен град Несебър и на неговата ИСС;							
Специфични цели 4.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	Спешни	Краткосрочни	Средносрочни	Дългосрочни	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
<p>4.2.1. Преориентиране на неконтролирания сезонен туризъм към отговорен икономически ефективен целогодишен туризъм, насочен към минимизиране натиска върху наследството и утвърждаване на световната ценност като място за устойчиво развитие на културен туризъм от високо качество, дългосрочно съхраняване на автентичността и атрибутите на ИСС;</p>	<p>Прилагане на мерки и дейности за развитие на културния туризъм на територията и в акваторията на световната ценност и на общината при координиране на предвижданията на Плана за интегрирано развитие на община Несебър (2024-2027), Стратегията за културното наследство на Община Несебър (2023-2032) и ПОУ в тази област и при вземане предвид на изключителния потенциал на Старинен град Несебър за целогодишен културен туризъм;</p>	<p>МК, НИНКН, , НАИМ при БАН,, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”</p>	<p>Държавен и общински бюджет, Общински фонд „Култура”, Национален фонд „Култура”, Европейски и национални фондове и програми</p>		X	X	X	 <p>4.7. Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие и устойчив начин на живот, насърчаване на култура на мир, разбиране и оценяване на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.</p>
	<p>Приоритизиране на защитата и опазването на културното наследство, неговата автентичност и интегритет при планирането и управлението на културния туризъм, в съответствие с Принципите, определени в Международната харта на ИКОМОС за туризъм в областта на културното наследство (2022 г.);</p>	<p>Община Несебър</p>	<p>Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми</p>	X	X	X	X	 <p>11.a Стимулиране на използването на наследството като ресурс за икономическо развитие</p>
	<p>Създаване и поддържане на система за регулиране на посетителския поток на територията на световната ценност и интегриране в Плана за опазване и управление на Старинен град Несебър;</p>	<p>Община Несебър, МТ, Музей „Старинен Несебър”, НСИ</p>			X		X	<p>11.b Приемане и прилагане на интегрирани политики, планове и проекти</p>

	Провеждане на периодичен мониторинг и поддръжане на система за измерване на икономическите и социо-културните въздействия на туризма в Старинен град Несебър и Община Несебър;	Община Несебър, МТ, Музей „Старинен Несебър”, НСИ	Държавен и общински бюджет		X		X	11.3 Повишаване на капацитета за интегрирано, устойчиво и с широко участие в планиране и управление на културното наследство.
	Стимулиране на туристическия интерес и използване на туристическите ресурси при засилена роля на целогодишен събитиеен туризъм - научни и културни прояви, ателиета и работилници с местно, регионално, национално и международно участие и реализирането им в музейните и в други културни пространства на територията на полуострова;	Община Несебър, МТ, Музей „Старинен Несебър”	Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X		X	 16.7 Гарантиране на всички равнища на приобщаващ процес за вземане на решения, основан на принципите на отзивчивост, по-широко участие и представителност.
4.2.2. Управление на туризма като интегрална част от общата система на управление и опазване на световната ценност;	В управлението на туризма на национално и местно ниво като част от управлението на световната ценност се включват представители на министерства, съответните отдели от общинската администрация, институти, организации, професионални сдружения с компетенции в тази област;	МТ, МК, Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, ЦПА, НПО, местна общност	Общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X	X	X	 17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства
	Общинският съвет на Община Несебър приема програма за развитие на туризма на територията на общината в съответствие с изискванията на Закона за туризма при приоритизиране на съхранението на културното наследство на Старинен град Несебър;	Община Несебър	Н/П					 8.9. Политика за устойчив туризъм *
4.2.3. Интегриране на културния туризъм с други видове туризъм;	Приоритетно развитие на културния туризъм на територията на световната ценност при интегрирането му с други видове туризъм (природен, екотуризъм, морски, ваканционен, религиозен, подводен, събитиеен, конгресен, кулинарен и т.н.) в по-широкия териториален и природен контекст на Старинен град Несебър;	МТ, МК, МОСВ, Община Несебър, ЦПА	Държавен и Общински бюджет		X		X	
	Съчетание на културния туризъм на територията на полуострова с подводен туризъм в неговата акватория, съсредоточени върху опознаването на културното наследство на световната ценност на суша и под вода;	ЦПА, Музей „Старинен Несебър”, НПО, научни и културни институции и организации	Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X	X	X	
	Прилагане на възможностите за комбиниране на културния туризъм на Старинен град Несебър в туристически пакети с наблизко разположените защитени територии и зони от Натура 2000, обявени съгласно	МОСВ, Музей „Старинен Несебър”, НПО, научни и културни					X	X

	екологичното законодателство, както и с курортните комплекси и балнеологични центрове;	институции и организации						
4.2.4. Преодоляване на недостатъчния капацитет на местно ниво и осъществяване на партньорство в областта на културния и алтернативните видове туризъм;	Засилване на партньорството между туроператори, експерти и екскурзоводи, специализирани в областта на културното наследство, с оглед повишаване на техния капацитет и насърчаване на интереса на туристите и посетителите на Старинен град Несебър и на другите недвижими културни ценности на територията на общината към богатството и многообразието на това наследство;	Музей „Старинен Несебър”, НПО, научни и културни институции и организации	Общински бюджет		X		X	 <p>4.7 Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие и устойчив начин на живот, насърчаване на култура на мир, разбиране и оценяване на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.</p>
	Организиране от Община Несебър и музей „Старинен Несебър” със съдействието на НПО, професионални сдружения и културни институти на обучителни програми и курсове за екскурзоводско обслужване и за специализирани кадри, приоритетно от местното население за културен и за алтернативни видове туризъм (религиозен, фестивален, спортен, здравен, екологичен и др.);	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, НПО, научни и културни институции и организации	Общински бюджет и Европейски програми		X		X	 <p>17.16 Укрепване на глобалното партньорство за обменяне и споделяне на знания, опит и технологии. 17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства</p>
Стратегически цели 4.1.	4.1.2. Културният туризъм като средство за опазване, популяризиране и стимулиране интереса към културното наследство на Старинен град Несебър и за подпомагане развитието на местния бизнес и на жизнена среда с културна идентичност, традиции, и повишено благосъстояние на местното население;							
Специфични цели 4.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С	К	С	Д	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
4.2.5. Популяризиране на културното наследство на световната ценност и на културните ценности на територията и в акваторията	Повишаване ролята на музей „Старинен Несебър” за проучването, представянето, интерпретацията и популяризирането на местно, национално и международно ниво (изложения, изложби, виртуални реалности, турове и презентации, екскурзоводски	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”	Общински бюджет, европейски и национални фондове		X	X	X	 <p>4.7 Придобиване на знанията и уменията,</p>

на Община Несебър с всички съвременни средства и с участието на всички партньори;	беседи, публикации, научни конференции, семинари и други) на материалното и нематериалното културно наследство на световната културна ценност и на културното наследство на общината, както и за управлението, поддържането и ползването на средновековните църкви;						необходими за насърчаване на устойчивото развитие и устойчив начин на живот, насърчаване на култура на мир, разбиране и оценяване на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.	
	Реализиране на програма за дигитализация на културното наследство на Старинен град Несебър и на културните ценности на територията на общината, поддържане на отворена информационна система;	Музей „Старинен Несебър”, Община Несебър, НИНКН,		X		X		11.b Присмане и прилагане на интегрирани политики, планове и проекти
	Осигуряване на достъпна среда до културните ценности на територията на Старинен град Несебър, включително за хора с увреждания и със специални нужди, както и в по-широк контекст на територията и в акваторията на общината при изработване на индивидуални проекти. За подводното културно наследство достъпът се осигурява въз основа на морски туристически маршрути;	Музей „Старинен Несебър”, Община Несебър		X		X		11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.
	Поддържане на съществуващите тематични маршрути, доизграждане на маршрут „Духовен път” и създаване на нови, предвидени в Интегрирания план за възстановяване и развитие на Община Несебър, свързващи обекти на материалното и нематериалното културно наследство, включително на подводното наследство и обвързването им с културни маршрути в по-широк обхват;	Музей „Старинен Несебър”, Община Несебър		X		X		11.7. Осигуряване до 2030 година на всеобщ достъп до безопасни, приобщаващи и достъпни публични площи, вкл. за лица с увреждания.*
	Популяризиране на „Старинен град Несебър” като част от мрежата на историческите градове – Световно наследство (Организация на градовете в Списъка на Световното наследство – OWHC);	Музей „Старинен Несебър”, Община Несебър		X		X		8.9. Политика за устойчив туризъм *
	Провеждане на дейности на национално и местно ниво по промотиране и брандиране на Старинен град Несебър като световна туристическа дестинация;	Община Несебър, МТ		X		X		
	Създаване и функциониране на достатъчен брой туристически информационни центрове, разположени на лесно достъпни комуникативни места за информационното обслужване на туристите, включително относно обектите на културното	Община Несебър	Общински бюджет	X		X		

	наследство и тематичните маршрути; прилагане на дигитални системи за информация и насочване на посетители;							
	Участие на гражданското общество в сътрудничество с местните власти, музей „Старинен Несебър”, читалищата и НПО в процесите на популяризиране на културното наследство на Старинен град Несебър и община Несебър чрез представяне на традиционни местни производства, конкурси за културни и художествени проекти, творчески дейности, образователни и културни дейности и др;	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, местната общност, НПО	Общински бюджет, национални и европейски фондове		X		X	
	Привличане на интереса на международни медии/туроператори и др. към материалното (недвижимо и движимо) и нематериалното културно наследство на Старинен град Несебър, неговото популяризиране и създаване на възможности за обмен на знания и опит;	Община Несебър, МТ, професионални сдружения	Общински бюджет, Европейски и национални фондове		X		X	
4.2.6. Повишаване на качествата на туристическата инфраструктура и на обслужващите функции в сферата на туризма с респект към уникалното културно наследство; природната среда и морския пейзаж; ;	Насърчаване на икономическото развитие и преодоляване на сезонния характер на трудовата заетост на местното население чрез подобряване на качеството на туристическата инфраструктура, предоставяне на достъпни и качествени публични услуги и на тематично ориентирани допълнителни услуги в сферата на културния туризъм на територията на полуострова, свързани с опазването, представянето, поддържането и използването на недвижимите културни ценности;	Екипът, разработващ ПОУ	Държавен бюджет	X				
	Прилагане на мерки за постигане на положителен ефект върху културния туризъм и местната икономика, чрез използване на недвижимите културни ценности на Старинен град Несебър за съобразени с уникалните им качества публични функции без заплаха за стойностните им характеристики (адаптиране на сгради на народната архитектура в къщи за гости и в бутикови хотели като местен туристически продукт, носещ атмосферата на историческата градска среда и несебърската къща; традиционни заведения за хранене, предлагащи местна кухня и морска кулинария; продажба на местни продукти и произведения на традиционни занаяти и изкуства, включително тяхна съвременна интерпретация);	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, НИНКН, МК	Общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X		X	

11.а Стимулиране на използването на наследството като ресурс за икономическо развитие.

Развиване на качествена, надеждна и устойчива инфраструктура

4.2.7. Осъзнаване на потенциала на културното наследство като ресурс за постигане на икономическа ефективност за местния бизнес в Старинен град Несебър чрез инструментите на културния туризъм при съхраняване на уникалните характеристики на културните ценности;	Засилване на интереса на туристите към местни продукти чрез разработване на механизми за привличане на инвестиции за насърчаване на местен бизнес, насочен към традиционни производства, предлагани продукти с високо качество, организиране на подпомагащи бизнеса събития извън туристическия сезон и осигуряване на повече работни места;	Община Несебър, МТ, НПО	Държавен и общински бюджет, Европейски и национални фондове		X		X	 17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства
	Разработване и прилагане на програма за стимулиране на публично-частно партньорство между община, музеи и бизнес, насочена към реализиране на културни продукти, съвместими с историческата среда и подкрепяща местния бизнес за търговски дейности и услуги, тематично свързани с историята и културното наследство на световната ценност;	Община Несебър	Общински бюджет, Европейски и национални фондове		X		X	 11.4 Опазване и съхранение на културно и природно наследство.
	Съхраняване, популяризиране и поддържане на жизнеността на градските традиции, празници, ритуали, обичаи, местен фолклор като автентичен израз на културна идентичност, обогатяващи културния туристически продукт с познание, преживяване и емоция;	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, местната общност, НПО	Общински бюджет, Европейски и национални фондове		X		X	
Стратегически цели 4.1.	4.1.3. Културните и творческите индустрии, основани на културните ценности - стимул за трудова заетост, икономически растеж и социално сближаване на местната общност;							
Специфични цели 4.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С п е ш н и	К р а т к о с р о ч н и	С р е д н о с р о ч н и	Д ъ л г о с р о ч н и	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
4.2.8. Въвеждане на иновационни процеси в развитието на Старинен град Несебър като културна туристическа дестинация и програмиране на дейности за насърчаване на гражданското	Допринасяне на културните и творческите индустрии за представянето на уникалния характер на Старинен град Несебър като дестинация за културен туризъм, развитие на местната икономика и увеличаване на трудовата заетост чрез включване на местните общности като носители на автентично културно съдържание и създаване на преживявания, базирани на културните ценности (дизайн, занаятчийство, дигитални изкуства,	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, местната общност,, НПО	Общински бюджет, Европейски и национални фондове		X		X	 11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.

общество за социално включване чрез културните и творческите индустрии, основаващи се на местното творческо многообразие от архитектура, изкуства, традиционни занаяти и производства;	интерпретацията на наследството чрез артистични намеси, интерактивни изложби, приложения, мултимедийни разкази);							
4.2.9. Засилване на взаимодействието между местните власти, бизнеса, образователните институции и творците като ключов фактор за устойчивото развитие на сектора на културните и творческите индустрии;	Осъществяване на междусекторно партньорство (наследство, творчество, образование, икономическо развитие) и обмяна на опит в областта на културните и творческите индустрии чрез участие в национални и международни мрежи към програмите Creative Cities, Creative Europe, Europeana, ENCATC (European Network on Cultural Management and Policy), World Crafts Council и др.;	Община Несебър	Общински бюджет, Европейски и национални фондове		X		X	 <p>17.16 Укрепване на глобалното партньорство за обменяне и споделяне на знания, опит и технологии.</p> <p>17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства</p>
<u>Стратегически цели 4.1.</u>	4.1.4. Възраждане на многообразието от форми на нематериалното културно наследство и съвременно представяне на движимото културно наследство при засилване на тяхната роля в опазването, популяризирането и интерпретирането на културните ценности на Старинен град Несебър;							
Специфични цели 4.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С	К	Р	С	Д Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030

<p>4.2.10. Създаване на туристически продукти, резултат от обвързване на нематериалното с материалното културно наследство;</p>	<p>Адаптиране на недвижими културни ценности за привлекателни, съвместими с тяхното опазване публични функции, обслужващи туризма, в съчетание с нематериални културни ценности и съвременни изкуства;</p>	<p>Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, местни общности, НПО</p>	<p>Общински бюджет, Европейски и национални фондове</p>		X		X	 <p>11.4. Повишаване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.</p>
	<p>Осигуряване на условия от Община Несебър и музей „Старинен Несебър” за представяне на продукти на местни производства, както и на демонстрации на местни занаяти и умения в откритите обществени исторически пространства с разположените около тях недвижими културни ценности, в крайбрежните зони и в акваторията (риболов);</p>			X		X		
<p>4.2.11. Стимулиране на възраждане на традиционни местни занаяти, производства и умения, празници и обичаи, на територията на световната ценност, град Несебър и общината;</p>	<p>Разработване на програма за подпомагане на читалищата в тяхната дейност по съхраняване и предаване на бъдещите поколения на местните обичаи и традиции;</p>			X		X	 <p>17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства</p>	
	<p>Организиране от община Несебър съвместно с музей „Старинен Несебър” и със съдействието на професионални сдружения, творчески съюзи, висши училища и НПО на програми за специализирано професионално обучение в областта на традиционните строителни занаяти, техники и технологии, свързани с Несебърската къща; (каменна зидария, фугировки, покривни покрития, дървени фасадни обшивки, дограма и т.н.).</p>				X			 <p>4.7 Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие и устойчив начин на живот, насърчаване на култура на мир, разбиране и оценяване на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.</p>

Приоритетно направление 5:

Живият исторически град – по-добро място за обитаване, работа, учене и посещение. Устойчиво развитие на градските функционални системи.

Стратегически цели 5.1.

5.1.1. Културното наследство като стимул за постигане на положителен ефект върху икономическото и социалното развитие на Старинен град Несебър с особено внимание към неговата уникалност като исторически град – световно наследство и развиващ се жив градски организъм;

	традиционни и съвременни изкуства; изнасяне на концерти и театрални постановки, демонстрация на традиционни занаяти);								
	Реализиране съвместно с общината, собствениците и бизнеса на консервация, реставрация, адаптиране и социализация на недвижими културни ценности за съвместими с техните характеристики и значимост публични функции, свързани с интерпретацията и представянето на многопластовото културното наследство на Старинен град Несебър, художественото творчество и съвременните изкуства (галерии, учебителни центрове, интерпретативни центрове с интерактивни формати, ателиета и работилници - в сгради НКЦ общинска собственост или с предоставени права за управление на музей „Старинен Несебър”, смесена или частна собственост);					X	X	X	
5.2.2. Утвърждаване на световната ценност като място с висок жизнен стандарт, възможности за обучение и професионално развитие, целогодишна активност и трудова заетост на местното население;	Подобряване качествата на обслужващата инфраструктура и увеличаване на работните места, включително при условията на публично-частно партньорство, чрез използване от местното население на недвижими културни ценности или части от тях за традиционни и съвременни, съвместими с техните стойностни характеристики обслужващи функции и интегрирането им в социо-културното пространство на историческата градска тъкан;	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”	Общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми				X	X	 17.17. Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства
	Разработване на програма за насърчаване чрез определяне на възможни стимули за местния бизнес на развитието на дейности, свързани с увеличаване на трудовата заетост на местното население в малки традиционни местни производства, търговия, места за настаняване и за хранене (включително във възрожденски сгради), културен туризъм, строителство;	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, собственици на недвижими културни ценности	Национален фонд „Култура” Общински фонд „Култура”				X	X	
	Увеличаване на възможностите за професионално развитие и трудова заетост на местното население въз основа на краткосрочни и дългосрочни професионални курсове, насочени към усвояване, квалификация и упражняване на професии с отношение към културното наследство (поддръжка на недвижими културни ценности в добро състояние, включително на археологически обекти; представяне; популяризиране;	Община Несебър, Музей „Старинен Несебър”, собственици на недвижими културни ценности	Общински бюджет, Европейски и национални фондове и програми		X			X	 4.7 Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие и устойчив начин на живот, насърчаване на култура на мир, разбиране и оценяване

	работа в информационни центрове; участие в консервационни и реставрационни дейности при условията на чл.164 от Закона за културното наследство)							на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.
Стратегически цели 5.1.		5.1.2. Устойчиво и координирано развитие на съхранени традиционни функции и на съвместими с изключителната световна стойност на Старинен град Несебър съвременни градски функционални системи;						
Специфични цели 5.2	Мерки и дейности	Отговорни институции	Финансови механизми	С п е ш н и	К р а т к о с р о ч н и	С р е д н о с р о ч н и	Д ъ л г о с р о ч н и	Връзка с цели на устойчиво развитие (ЦУР) 2030
5.2.3. Постигане на оптимален баланс между условията на съвременно обитаване на градската среда и изискванията за опазване на ценността при взаимнообвързаност на традиционните и съвременните, съвместими с нейната ИСС културни, икономически и социални функции, чрез метода на интегрираната консервация;	Разработване и прилагане на програма за финансово и техническо подпомагане на собственици на сгради на народната архитектура от национално и от местно значение в дейностите по укрепване, поддръжка, консервация и реставрация, подпомагаща съхраняването на преобладаващата на полуострова жилищна функция и повишаване комфорта на обитаване на местното население;	Община Несебър, местният бизнес, НПО	Общински бюджет Общински фонд „Култура” Европейски и национални фондове и програми		X	X	X	
	Разработване и прилагане на програма за икономическо подпомагане и стимулиране на адаптирането на сгради на народната архитектура за къщи за отдих, квартири и стаи под наем, които представят местния бит и култура, съхраняват и предлагат традиционна за Несебърската къща обстановка;	Община Несебър, местният бизнес, НПО			X	X	X	
	Определяне на конкретни мерки като част от Консервационен план за хармонизиране и естетизиране на законно изградени, но нехармонизиращи с характеристиките на „народната архитектура на градския ансамбъл” жилищни сгради и дефиниране на възможни стимули за собствениците в тази насока;	Община Несебър			X	X	X	
	Повишаване на качеството на обектите за обществено обслужване при прилагане на предписанията за опазване за съответната зона (хармонизирано с историческата среда фасадно оформление, включително идентификационни надписи и реклами) и запазване на	Община Несебър, Институт за подводно наследство, местният бизнес,		Национален фонд „Култура”		X	X	

	традиционните търговски обекти в приземните етажи на сгради – недвижими културни ценности при възстановяване на архитектурния им облик, където е променен, въз основа на индивидуална оценка и конкретен проект за всеки отделен случай;	НПО, местната общност						
5.2.4. Възраждане, поддържане и разширяване на обхвата на традиционни, включително свързани с нематериалното културно наследство функции на територията и в акваторията на Старинен град Несебър и развитие на градски системи, отговарящи на съвременните изисквания за качество на живот и използване на средата, обусловени най-вече от културния туризъм и отбиха	Разширяване на познавателните функции на културния туризъм, свързани с морето, чрез разгръщане потенциала на археологическото наследство под вода за реализиране на морски и подводни туристически маршрути, както и чрез представяне на безценните сведения за живота на населението, корабоплаването и корабостроителните традиции, получени от разкритите в несебърските църкви графити на кораби; участие в ежегодния рибен фестивал „Есенни пасажи“; продажба на улова на определените за това места на крайбрежието;	Община Несебър ЦПА, Музей „Старинен Несебър“, местното местната общност	Общински бюджет, Общински фонд „Култура“			X	X	 9.1. Развиване на качествена, надеждна и устойчива инфраструктура
	Осмисляне ползването за подходящи обществени функции (отдых, пристанищни) на крайбрежните територии в границите на Старинен град Несебър и охранителната му зона въз основа на планове и проекти, включително за възстановяване идентичността на крайбрежната зона (естетизиране на подпорните стени на скатовете, подходящо озеленяване на крайбрежната алея, подмяна на настилки, художествено осветление и т.н.);	Община Несебър			X	X	X	11.а Стимулиране на използването на наследството като ресурс за икономическо развитие.
	Осъществяване на устойчиво развитие на транспортно-комуникационната инфраструктура (управление на трафик, достъп, паркиране) на територията на полуострова и в охранителната зона на материка, в полза на съхраняване и подкрепа на атрибутите на Изключителната световна стойност на Старинен град Несебър чрез: <ul style="list-style-type: none"> ○ продължаване прилагането на ограничителен режим в границите на световната ценност по отношение достъпа, движението и престоя на моторни превозни средства при засилване на контрола по изпълнението му; ○ спиране в приемната зона на Старинен град Несебър само на градските автобуси; ○ утвърждаване на разпоредби и инсталиране на устройства, които предотвратяват автомобилния 	Община Несебър	Общински бюджет		X	X	X	

	<p>трафик и паркирането в чувствителни зони (в близост до църкви, в тесни улички с типични градски къщи и по крайбрежни алеи);</p> <p>О предвиждане на възможности за постепенно намаляване броя на местата за паркиране на територията на полуострова и осигуряване на алтернативни паркинги извън него в близост до провлака.</p>							
--	---	--	--	--	--	--	--	--